

Meerjarig uitvoeringsplan Economische Agenda voor Groningen en Noord-Drenthe 2026 – 2028

Uitvoeringsplan

Wat gaan bewoners op korte termijn merken van dit meerjarig uitvoeringsplan?

In dit uitvoeringsplan combineren we twee dingen: directe investeringen én lange termijnontwikkelingen. We zetten de ontwikkelmotor aan die de komende jaren gaat helpen om kansrijke ideeën naar uitvoering te brengen. Tegelijkertijd doen we investeringen die direct merkbaar zijn. Voorbeelden zijn de aanleg van snel internet, investeringen in regiocentra, herstructurering van bedrijventerreinen, de AI-fabriek, Djewels voor waterstof en de mogelijke komst van de kade in de Eemshaven als verbinding naar Noord-Europa.

Er gaat veel geld naar de versterking van de economische structuur. Wat hebben de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe hieraan?

Investeringen landen uiteindelijk allemaal bij inwoners: via nieuwe banen, opleidingskansen en betere inkomens, een betere en aantrekkelijke woon- en leefomgeving. We toetsen projecten expliciet op hun bijdrage aan brede welvaart en ruimtelijke kwaliteit en zeker niet alleen op economische groei. Het gaat dus niet om systemen, maar om perspectief voor inwoners.

Hoe kunnen lokale ondernemers hiervan profiteren en niet alleen grote partijen buiten de regio?

Lokale ondernemers (mkb-bedrijven in het bijzonder) zijn cruciaal voor het regionale verdienvermogen. Het uitvoeringsplan richt zich op goede ondersteuning van het midden- en kleinbedrijf (mkb) met regelingen en instrumenten die passen bij de vragen en behoeftes van ondernemers. Zo bieden we ruimte voor het inrichten van een gemeentelijk ondernemersfonds zoals in Noordenveld en Het Hogeland waarmee goede ervaringen zijn opgedaan. Daarnaast stimuleren we samenwerking tussen kennisinstellingen en lokale bedrijven, zodat innovaties ook daadwerkelijk in de regio landen. En we hebben met de Herstructureringsmaatschappij Drenthe-Groningen en het Masterplan Regiocentra niet alleen aandacht voor de Stad, maar nadrukkelijk ook voor de kernen in het ommeland.

Wat is de meerwaarde voor zowel steden als kleinere dorpen?

Los van de kwaliteit van initiatieven hebben we oog voor Noord-, Midden- en Oost-Groningen. Daar waar de noodzaak groot is investeren we extra. Brede welvaart betekent dat iedereen moet kunnen meedoen. Daarom is het soms nodig om extra te investeren op plekken waar de uitdagingen om brede welvaart te vergroten urgenter zijn.

Hoeveel banen levert dit plan op en op welke termijn?

We sturen op duurzame werkgelegenheid, niet op korte-termijnaantallen die later weer verdwijnen. In het uitvoeringsplan werken we met indicatoren, zoals groei van regionale werkgelegenheid, aantal nieuwe bedrijven en behoud van talent. We verwachten dat de eerste effecten binnen enkele jaren zichtbaar zijn, de grootste impact zit in de langere termijn.

Er zijn al veel plannen geweest voor Noord-Nederland. Wat maakt dit geen papieren werkelijkheid?

Het verschil zit in de uitvoering en middelen. Het uitvoeringsplan is gekoppeld aan een uitvoeringsstructuur met duidelijke verantwoordelijkheid én aan concrete en langjarig beschikbare budgetten – onder andere de jaarlijkse Nij Begun-middelen vanuit het Rijk. Dit betekent een duidelijke plek voor kaderstelling vanuit de overheid en het benutten van de kracht van samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de uitvoering. Tussentijds evalueren we de voortgang, zodat waar nodig bijgestuurd en aangescherpt kan worden.

Wat gebeurt er in Noord-Drenthe?

Net als in Groningen zetten we in Noord-Drenthe stevig in op economisch perspectief. Via het Masterplan Regiocentra investering we in de kernen Zuidlaren, Gieten en Roden. Daarnaast investeren we in de herstructurering van bedrijventerreinen en in toekomstbestendige sectoren zoals energie, digitalisering en gezondheid. Deze ontwikkelingen gelden zowel voor Noord-Drenthe als voor Groningen.

Wat gebeurt er in Groningen?

In Groningen zetten we in Stad en Ommeland stevig in op economisch perspectief. We investeren in toekomstbestendige sectoren zoals energie, digitalisering en gezondheid. Daarnaast werken we aan een sterk ondernemersklimaat in de hele regio, door brede gemeentelijke ondernemersfondsen. Met het Masterplan Regiocentra investeren we in een vitaal ommeland, en via het Masterplan Campussen versterken we de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat talent voor deze regio behouden blijft.

Waarom geven jullie niet direct 100 miljoen euro per jaar uit?

We kiezen bewust voor een gefaseerde aanpak. Goede plannen kosten tijd om zorgvuldig te ontwikkelen, te toetsen en uit te voeren. Door het budget stapsgewijs in te zetten, zorgen we voor kwaliteit, effectiviteit en blijvende impact. Zo voorkomen we ook dat geld niet gebruikt wordt of minder doelmatig wordt besteed. Op deze manier halen we het beste resultaat uit het beschikbare geld.

Hoe en wanneer kan ik geld aanvragen voor mijn project?

Projectfinanciering loopt via openstellingen en regelingen die bekend worden gemaakt zodra ontwikkeling van initiatieven zover zijn. Informatie over voorwaarden, criteria en deadlines wordt gepubliceerd via de kanalen van de organisatie die de uitvoering verzorgt.

Is er voldoende animo voor het Fonds Economische Agenda Startkapitaal?

Het fonds is uitstekend ontvangen en voorziet duidelijk in een behoefte. Er hebben 85 bedrijven interesse getoond in het fonds, waarvoor 60 miljoen euro beschikbaar is. Na de beoordeling van de aanvragen wordt duidelijk welke plannen aan de voorwaarden voldoen en financiering ontvangen. Vervolgens wordt bekeken of en hoe het fonds vanuit de Economische Agenda uitgebreid kan worden.

Hoe voorkomt de Economische Agenda dat geld wegvloeit naar advieskosten en overhead in plaats van naar de regio zelf?

Uitvoering is belangrijk en kost geld. We stellen duidelijke eisen aan doelmatigheid en impact. Een zo groot mogelijk deel van de middelen moet direct bijdragen aan projecten in de regio. Kosten voor noodzakelijke organisatie en ondersteuning houden we beperkt en transparant.

Dit is een plan voor tientallen jaren. Hoe borgt de Economische Agenda continuïteit over kabinetsperiodes heen?

De afspraken over Nij Begun worden vastgelegd in de Groningenwet. Daarnaast bouwen we samen met regionale overheden, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven aan een langjarige samenwerking. Die brede verankering maakt het minder afhankelijk van de waan van de dag en politieke wisselingen.

Het vertrouwen in de overheid is in Groningen laag. Waarom zou dit plan dat vertrouwen herstellen?

Plannen herstellen geen vertrouwen. Het gaat om daden en niet om de woorden. Dat vraagt om zichtbaar resultaat, eerlijke communicatie en heldere keuzes samen met Groningers en Noord-Drenten. Dat gaat niet van vandaag op morgen. Nij Begun vormt in dat opzicht een goed begin. Het stelt ons in staat om 30 jaar lang te werken aan het vergroten van de brede welvaart.

Wat gebeurt er als doelen niet worden gehaald?

We ontwikkelen een transparant monitoringssysteem met periodieke rapportages. De resultaten worden ook gebruikt voor de jaarlijkse Staat van Groningen en Noord-Drenthe. Daarin kijken we niet alleen naar economische cijfers, maar ook naar brede welvaart. Als doelen niet worden gehaald, sturen we bij. Zo zorgen we dat het programma effectief blijft.

Hoe verhoudt het uitvoeringsplan zich tot de Economische Agenda en waarom bestrijkt het uitvoeringsplan een periode van drie jaar?

De Economische Agenda is een algemeen investeringskader waarin op hoofdlijn staat waar de agenda de komende 30 jaar op inzet. Het uitvoeringsplan vertaalt deze lange-termijndoelen naar concrete activiteiten en investeringen voor de komende drie jaar. In de toekomst zal de stichting van de Economische Agenda verantwoordelijk zijn voor het opstellen van deze uitvoeringsplannen.

Omdat de stichting er op dit moment nog niet is, heeft de kwartiermaker dit uitvoeringsplan opgesteld, zodat de uitvoering geen vertraging oploopt en de stichting een basis heeft om op voort te bouwen. Dit eerste uitvoeringsplan kent een aangepaste looptijd van drie jaar in plaats van vijf jaar. Dit zodat er voldoende ruimte is voor de stichting om voort te bouwen op de basis die met dit eerste uitvoeringsplan wordt gelegd.

Organisatie

Wanneer gaan de gemeenschappelijke regeling en de stichting van start?

De oprichtingsvergadering van de gemeenschappelijke regeling Perspectief Groningen en Noord-Drenthe zal naar verwachting begin juli 2026 plaatsvinden. Vanaf dat moment start de gemeenschappelijke regeling officieel. In de periode daarvoor werken we aan de uitvoeringsstructuur, het meerjarig uitvoeringsplan en passende financieringsinstrumenten zoals regelingen en fondsen. De gemeenschappelijke regeling neemt ook het besluit om de stichting op te richten. Dit gebeurt naar verwachting na de zomer van 2026.

Een stichting en een gemeenschappelijke regeling. Is dat niet onnodig complex en bureaucratisch?

We kiezen bewust voor een nieuwe, duidelijke manier van samenwerken. De overheid stelt de kaders vast, terwijl de uitvoering op enige afstand van de overheid wordt georganiseerd. De stichting krijgt daarbij de opdracht om samen te werken met bestaande organisaties, bedrijven en overheden.

Zo ontstaat een kleine en wendbare uitvoeringsorganisatie die regie kan voeren en gebruikmaakt van bestaande netwerken. Dit voorkomt juist versnippering en onduidelijkheid. Op deze manier houden we de structuur zo eenvoudig mogelijk, met duidelijke verantwoordelijkheden en korte lijnen.

Algemeen

Wat is Nij Begun?

De parlementaire enquêtecommissie gaswinning trok 24 februari 2023 harde conclusies. Groningers en Drenten verdienen een Nij Begun: een mooie, leefbare, veilige en betere toekomst. Dertig jaar lang wordt gewerkt aan herstel en perspectief. De gevolgen van de gaswinning laten diepe sporen na bij een groot deel van onze inwoners. Een noodzakelijke voorwaarde voor een betere toekomst is het herstel van woningen én mensen. Zo lang als nodig. Koste wat kost. Het aanpakken van schade, versterking en herstel is daarom de belangrijkste prioriteit. Daarnaast is 200 miljoen euro per jaar beschikbaar voor sociaal en economisch perspectief. Ook is er in totaal de komende tien jaar (tot 2035) 1,65 miljard euro voor de isolatie van woningen beschikbaar. In Groningen en Noord-Drenthe zetten we samen de schouders eronder. Meer info op: nijbegun.nl.

Wat is de Economische Agenda van Nij Begun?

De Economische Agenda van Nij Begun heeft als doel de brede welvaart in de regio in 2055 op minimaal het landelijk gemiddelde te krijgen. De agenda doet dit door de economische structuur van Groningen en Noord-Drenthe te versterken. De Economische Agenda is bedoeld om de regio weerbaar te maken tegen toekomstige economische uitdagingen en tegelijkertijd een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid en welvaart van de inwoners. Voor de agenda zijn budgetten gereserveerd om deze doelen te realiseren, met de verwachting dat initiatieven vooral op lange termijn effect zullen hebben.

Hoe is de samenhang tussen de Sociale en Economische Agenda?

Het vergroten van de brede welvaart binnen een periode van dertig jaar in Groningen en Noord-Drenthe is de gezamenlijke opdracht van de Sociale Agenda en Economische Agenda. Zorgen dat mensen graag wonen en werken in Groningen en Noord-Drenthe, een goede boterham kunnen verdienen en zich verbonden voelen met de gemeenschap. Toch verschillen beide agenda's wezenlijk.

Waar de Sociale Agenda inzet op structurele financiering van een aantal specifieke inhoudelijke programma's is de Economische Agenda bovenal een kader voor investeringen en daarmee voor de ontwikkeling van projecten en programma's.

De Economische Agenda is voornamelijk gericht op investeringen die de economische structuur versterken en zorgen voor regionaal verdienvermogen en ondernemerschap, die talenten ontwikkelen en benutten in de regio en kennis uit de regio verzilveren. Een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving en regionaal zelfbewustzijn vormen de basis van een toekomstbestendige economie.

De Sociale Agenda draagt met structurele investeringen bij aan gemeenschapszin en trots, zorgt dat we er eerder bij zijn zodat problemen worden voorkomen en pakt een aantal fundamentele problemen op de gebieden van schulden, onderwijsachterstanden, intergenerationele armoede en laaggeletterdheid aan.

Waarom investeren in economische groei terwijl veel mensen nog midden in schade- en versterkingstrajecten zitten?

Het is geen keuze tussen het één of het ander. Herstel van woningen en mensen is de absolute basis en blijft prioriteit. Tegelijk kijken we ook vooruit: zonder economisch perspectief blijft de regio kwetsbaar. Daarom lopen deze trajecten parallel en versterken ze elkaar. Het Rijk heeft zich daaraan verbonden via een generatielange betrokkenheid, de regio neemt verantwoordelijkheid in de uitvoering.

